

К.В. Логвиненко, здоб. (*ХДУХТ, Харків*)

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Перебудова економіки України на ринкових засадах супроводжується дедалі більшим залученням нашої країни до існуючої системи світових господарських зв'язків. Інтеграція економіки України у світове господарство, її участь у різних видах міжнародного підприємництва підвищує роль та значення зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) підприємств. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства є важливим елементом механізму управління зовнішньоекономічними відносинами, що проявляється у формі обміну матеріальними товарами, послугами, продукцією інтелектуальної праці та результатами виробничо-технічного співробітництва.

Широкий вихід підприємств на зовнішні ринки може бути ефективним лише в тому випадку, якщо спеціалісти у галузі ЗЕД оволодіють теорією та практикою здійснення зовнішньоекономічних операцій. Для забезпечення більш глибокого розуміння стратегічних та процедурних аспектів ЗЕД потребують подальшої систематизації та узагальненню закономірності, умови, принципи та процеси її ведення. Отримання фахівцями теоретико-методологічних знань щодо прийняття оптимальних управлінських рішень і прогнозів у зовнішньоекономічній сфері, в озброєнні їх вмінням аналізувати об'єктивні закономірності формування зовнішньоекономічних зв'язків з урахуванням певних інтересів суб'єктів господарювання, різних форм міжнародного співробітництва, напрямів реалізації зовнішньоекономічної стратегії і тактики в межах зовнішньоекономічної політики України – усе це істотно сприяє ефективному розвитку зовнішньоекономічної діяльності як об'єктивної підстави інтегрування України у світове господарство.

З метою надання всім групам користувачів об'єктивної, своєчасної та релевантної інформації про результати зовнішньоекономічної діяльності суб'єкти господарювання зобов'язані вести бухгалтерський та оперативний облік зовнішньоекономічних операцій, а також складати статистичну звітність відповідно вимог Державної служби статистики України.

Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності самостійно визначають порядок аналітичного обліку зовнішньоекономічної діяльності, вводять відповідні субрахунки, які мають відповідати розробленій на підприємстві класифікації видів зовнішньоекономічних операцій та результатів зовнішньоекономічної діяльності. На підставі даних бухгалтерського обліку суб'єктам господарювання доцільно відображати результати зовнішньоекономічної діяльності у фінансовій, статистичній та податковій звітності за наступними показниками:

- в бухгалтерському балансі слід окремо виділяти кошти (активи), які знаходяться у зовнішньоекономічному обороті – товари, сировина, матеріали, цінні папери тощо, а також їх джерела (пасиви) – заборгованість за кредитами та позиками, розрахунки з постачальниками та ін.;

- у звіті про прибутки та збитки слід окремо відображати дохід від зовнішньоекономічної діяльності і витрати, понесені у зв'язку з веденням зовнішньоекономічних операцій;

- у примітках до фінансової звітності з п. 2-3 р. 4 НП(С)БО 1 необхідно обов'язково вказувати інформацію щодо наведених показників зовнішньоекономічної діяльності, розкриття якої вимагають національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку або міжнародні стандарти фінансової звітності та/або інші нормативно-правові акти Міністерства фінансів України з питань бухгалтерського обліку;

- органам Державної фіскальної служби України, крім річного фінансового звіту, щомісячно надається інформація про суми сплачених податків на імпорту і експорт;

- Національному банку України (або за його дорученням - банку для зовнішньоекономічної діяльності України) чотири рази на рік необхідно подавати інформація про суми по обов'язковому розподілу частини виручки в іноземній валюті.

Право на одержання необхідної інформації про фінансовий стан суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх платоспроможність згідно з умовами письмових угод про кредитування мають банківсько-кредитні установи, які кредитують суб'єктів господарювання, що здійснюють зовнішньоекономічні операції. Крім того, відомості, не передбачені державною статистичною звітністю, бути подані суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності можуть на договірній основі органам державного управління або правоохоронним органам на їх вимогу у встановленому Законами України порядку.